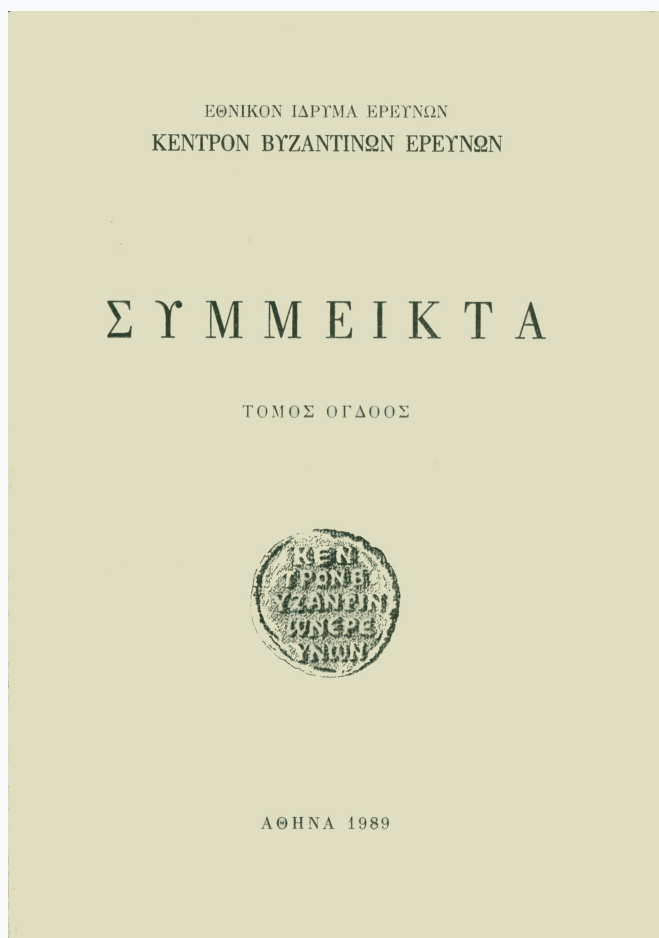

Byzantina Symmeikta

Vol 8 (1989)

SYMMEIKTA 8

Aimericus rex Cipri

Νίκος Γ. ΜΟΣΧΟΝΑΣ

doi: [10.12681/byzsym.732](https://doi.org/10.12681/byzsym.732)

Copyright © 2014, Νίκος Γ. ΜΟΣΧΟΝΑΣ

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/).

To cite this article:

ΜΟΣΧΟΝΑΣ Ν. Γ. (1989). Aimericus rex Cipri. *Byzantina Symmeikta*, 8, 371–381. <https://doi.org/10.12681/byzsym.732>

AIMERICUS REX CIPRI

Μετά τον θάνατο του Γκυ ντε Λουζινιάν (Απρίλιος 1192), το Συμβούλιο των Ευγενών της Κύπρου (Haute Cour) οδηγήθηκε στην απόφαση να εκλέξει ως ηγεμόνα-του νησιού τον νεότερο αδελφό του Γκυ, κύριο της κομητείας της Ιόππης και της Ασκάλωνας. Σύμφωνα με τα φεουδαρχικά νόμιμα, η εκλογή αυτή ήταν εκείνη που ενδεικνυόταν, αφού ο μεγαλύτερος απο τους τρεις αδελφούς, ο Γοδεφρείδος ντε Λουζινιάν, που είχε οριστεί απο τον ίδιο τον Γκυ ως διάδοχός του, δεν αποδέχτηκε την πρόταση της διαδοχής, αλλά προτίμησε να επιστρέψει στη Γαλλία και να εγκατασταθεί οριστικά στο Poitou (1192)¹.

Ο νέος ηγεμόνας της Κύπρου αναφέρεται συνήθως στη δυτική ιστοριογραφία ως *Amaury de Lusignan*² (άλλες γραφές του ονόματος που απαντούν ανάλογα με τη γλώσσα του έργου: *Amauri*, *Amalric*, *Amalrico*, *Almerico*, *Almeric*, *Almerich*), ενώ ορισμένοι νεότεροι ιστορικοί υιοθέτησαν το όνομα *Aimery*³. Στην ελληνική βιβλιογραφία το όνομα έχει αποδοθεί με τη γραφή *Αμάλοιχος* ή *Αμαλάριχος*. Το όνομα *Amaury* είναι ο νεότερος γαλλικός τύπος του φραγκικού ονόματος *Amalric* ή *Amalrich*, που απαντά στα κείμενά με σχετική πολυτυπία. Τα λατινικά κείμενα παραδίδουν τους εκλατινισμένους, φυσικά, τύπους *Amalricus*, *Amalrichus*, *Almaricus* και σπανιότερα *Elmericus*, καθώς επίσης *Amauricus* ή *Amaurricus*. Οι δύο τελευταίοι σχετίζονται με τους δημωδέστερους γαλλικούς τύπους *Amauri* ή *Amaurri*.

Αλλά στην περίπτωση του ονόματος του νέου ηγεμόνα της Κύπρου, που τον Σεπτέμβριο του 1197 στέφθηκε στη Λευκωσία βασιλιάς της Κύπρου και λίγο αργότερα (πιθανότατα στην Τύρο) βασιλιάς της Ιερουσαλήμ⁴, οι πηγές δεν συμφωνούν. Όπως θα εκτεθεί παρακάτω, τα έργα της μεταγενέστερης χρονογραφίας και της ιστοριογραφίας υιοθετούν, με ποικίλους τύπους και ανάλογα με τη γλώσσα του κειμένου, το όνομα *Amaury* (*Αμάλοιχος*). Βέβαια,

1. G. Hill, *A History of Cyprus*, τόμ. Β', *The Frankish Period 1192-1432*, Καίμπριτζ 1972, σελ. 44

2. Βλ. ενδεικτικά το έργο του L. de Mas Latrie, *Histoire de l'île de Chypre sous le règne des princes de la Maison de Lusignan*, τόμ. Α', Παρίσι 1861, σελ. 120 κ.π.

3. Βλ. Hill, ό π., σελ. 44 κ.π.

4. Βλ. αντίστοιχα Hill, ό π., σελ. 48-49 και 58-59.

ήδη στο λατινικά γραμμένο έργο του Μαρίνου Σανούδου Torsello έχει χρησιμοποιηθεῖ ο τύπος *Almaricus*¹ και είναι πιθανό η πρώτη αυτή περίπτωση να αποτελεί την αφετηρία της χρήσης του ονόματος στα μεταγενέστερα έργα. Έτσι στα χρονογραφικά έργα του μοναχού Στέφανου Lusignan απαντούν οι τύποι *Almeric* (ή *Almaric*)², *Amaulry*³ και *Amaury*⁴. Τον αρχαϊκό τύπο *Almérie* χρησιμοποιεί στο έργο-του και ο Dominique Jauna τον 18ο αιώνα⁵. Εξάλλου, στο χρονικό του Francesco Amadi ο ηγεμόνας της Κύπρου αναφέρεται με τον εξιταλισμένο τύπο του ονόματος *Almerico*⁶. Ο ίδιος τύπος απαντά και στο χρονικό του Florio Bustron⁷, καθώς επίσης στην ιταλική, πρώτη, έκδοση της χρονογραφίας του Στέφανου Lusignan⁸ και στην ιταλική έκδοση της χρονογραφίας του Henrico Giblet (= Gianfrancesco Loredano)⁹. Συγγενής είναι και η γερμανική γραφή του ονόματος, *Almerich*, που απαντά στο έργο του Johann Paul Reinhardt¹⁰. Στο ίδιο έργο δημοσιεύεται και συνοπτική εξιστόρηση των πραγμάτων της Κύπρου με τίτλο *Ristretto delle rivoluzioni del Reame di Cipri e ragioni della Serenissima Casa di Savoia sopra di esso*...¹¹. Στο κείμενο αυτό, όπως και στον πίνακα με το γενεαλογικό δέν-

1. Marini Sanuti dicti Torselli, *Liber Secretorum Fidelium Crucis super Terrae Sanctae recuperatione et conservatione*... [= *Gesta Dei per Francos sive Orientalium expeditionum et Regni Francorum Hierosolimitani Historia*..., τόμ. Β', Αννόβερο 1611], σελ. 201 κ.π.

2. Estienne de Lusignan, *Description de toute l'isle de Cypre, et des roys, princes, et seigneurs tant Payens que Chrestiens, qui on commandé en icelle*, Παρίσι 1580 (όπου περιλαμβάνονται *Chroniques et briefve histoire générale de l'isle et royaume de Cypre*...), φ. 124 κ.π.

3. Estienne de Lusignan, *Histoire contenant une sommaire description des Généalogies, Alliances, et gestes de tous les Princes et grans Seigneurs... qui ont iadis commandé es Royaumes de Hierusalem, Cypre, Arménie et lieux circonvoisins*, Παρίσι 1579, φ. 14 κ.π.

4. Estienne... de Lusignan, *Les Généalogies de soixante et sept très-nobles et très-illustres Maisons*... Παρίσι 1587, φ. 84^v κ.π.

5. Dominique Jauna, *Histoire générale des Roïaumes de Chypre, de Jerusalem, d'Arménie et d'Egypte, comprenant les Croisades et les faits les plus mémorables de l'Empire Ottoman*..., τόμ. Α', Leiden 1785, σελ. 381 κ.π.

6. *Chroniques d'Amadi et de Strambaldi publiées par M. René de Mas Latrie, Première partie, Chronique d'Amadi*, Παρίσι 1891, σελ. 87 κ.π.

7. *Chronique de l'ile de Chypre par Florio Bustron, publiée par M. René de Mas Latrie*, Παρίσι 1884, σελ. 53 κ.π.

8. [Steffano Lusignano], *Chorografia et breve historia universale dell' Isola di Cipro principiando al tempo di Noé per in sino al 1572*, Μπολόνια 1573, σελ. 50 κ.π.

9. Henrico Giblet, *Histoire de ré Lusignani*..., Μπολόνια 1647, σελ. 12.

10. Johann Paul Reinhardt, *Vollständige Geschichte des Königreichs Cypren*, Ερλάνγκεν-Λειψία 1766, σελ. 133 κ.π.

11. Ό.π., σελ. 116 κ.π.

τρο του οίκου των Lusignan που παρατίθεται εκεί, απαντά ο τύπος *Amalrico*¹. Αλλά και στο ελληνικό χρονικό τῆς γλυκείας χώρας Κύπρου του Λεόντιου Μαχαιρά ο ηγεμόνας της Κύπρου αναφέρεται ως Ἀμαρήν². Ο τύπος αυτός απηχεί, φυσικά, τον συνήθη γαλλικό τύπο του ονόματος *Amaury*. Τέλος η ιταλική επίδραση είναι φανερή στην «Ιστορία της Κύπρου» του αρχιμανδρίτη Κυπριανού, όπου απαντούν οι εξελληνισμένοι τύποι *Αλμερίκος*³ και, σπανιότερα, *Αλμερίγος*⁴.

Αντίθετα, στις σύγχρονες αλλά και στις λίγο μεταγενέστερες απο την εποχή πηγές το όνομα του Φράγκου αυτού ηγεμόνα της Κύπρου παραδίδεται με πλήθος παραλλαγών που ανάγονται στον κοινό τύπο του φραγκικού ονόματος *Aimeric(h) Aimery*. Ο αρχαιότερος τύπος *Haimericus* απαντά στο χρονογραφικό έργο του λόγιου επισκόπου της Ἀκρας Jacques de Vitry⁵. Στο γαλλικό χρονικό *L'estoire de Eracles Empereur et la conquete de la Terre d'outremer*⁶, που αποτελεί τη συνέχεια της χρονογραφίας του Γουλιέλμου του Τύριου, απαντούν οι τύποι *Haymeri*⁷, *Haymeris*⁸, *Hemeri*⁹, *Heymeri*¹⁰ και *Heymeris*¹¹. Επίσης ο Συνεχιστής II της χρονογραφίας του Γουλιέλμου του Τύριου¹² παραδίδει τους τύπους *Haimeri*¹³, *Haymeri*¹⁴, *Haymeris*¹⁵, *Heymeri*¹⁶

1. Βλ. ό.π., σελ. 117.

2. Λεόντιου Μαχαιρά, *Χρονικόν Κύπρου* [= Leontios Makhairas, *Recital concerning the sweet Land of Cyprus entitled «Chronicle»*. Edited with a Translation and Notes by R. M. Dawkins], Οξφόρδη 1932, σελ. 41.

3. Αρχιμανδρίτου Κυπριανού, *Ιστορία χρονολογική της Νήσου Κύπρου*, Βενετία 1788, επανέκδοση (φωτοτυπική ανατύπωση με πρόλογο και ευρετήριο ονομάτων), Λευκωσία 1971 [= Κυπριολογική Βιβλιοθήκη, 1], σελ. 119 κ.π.

4. Ό.π., σελ. 123.

5. Jacobi de Vitriaco, Acconensis episcopi, *Historia Hierosolimitana* [= *Gesta Dei per Francos...*, τόμ. Α', Αννόβερο 1611, σελ. 1047-1124], σελ. 1124. Ωστόσο, στον πίνακα των προσώπων, που υπάρχει στην αρχή του τόμου αυτού, το όνομα αναφέρεται με την απλούστερη γραφή *Aimericus* [ό.π., φ. (d) 3^v].

6. *Recueil des Historiens des Croisades, Historiens Occidentaux*, τόμ. Β', Παρίσι 1859.

7. Ό.π., σελ. 203, 205, 208, 209, 223.

8. Ό.π., σελ. 224.

9. Ό.π., σελ. 224.

10. Ό.π., σελ. 208, 209, 212, 223.

11. Ό.π., σελ. 224, 227, 228.

12. Βλ. De Mas Latrie, *Histoire de l'île de Chypre...*, τόμ. Β', Παρίσι 1852, *Documents et mémoires servant de preuves à l'Histoire de l'île de Chypre sous les Lusignans, Première partie - Documents*, I, σελ. 1-19.

13. Ό.π., σελ. 13.

14. Ό.π., σελ. 10, 15.

15. Ό.π., σελ. 10, 11.

16. Ό.π., σελ. 9.

και *Heymeris*¹. Ο τύπος *Heymeri* απαντά και στα αποσπάσματα του Συνεχιστή ΙΙΙ της χρονογραφίας του Γουλιέλμου του Τύριου². Εξάλλου στο χρονικό του Ernoul και του Bernard le Trésorier απαντούν οι παραλλαγές *Aimeri*³, *Aymeris*⁴, *Haimeri*⁵, *Haimeris*⁶, *Haimmeri*⁷, *Haimmeris*⁸, *Hammeris*⁹, *Haymeri*¹⁰, *Haymeris*¹¹, *Hommeris*¹². Μια ιδιότυπη παραλλαγή, που οφείλεται βέβαια σε παραφθορά του ονόματος, απαντά στο χρονικό του Diomedes Strambaldi με τον τύπο *Charin*¹³. Τέλος, ως προστεθεί, ότι ο απλούστερος τύπος *Hemeri*, που φαίνεται ότι είναι πλησιέστερος στη φωνητική απόδοση του ονόματος, απαντά και στη «Διαδοχή των Βασιλέων της Ιερουσαλήμ» (*Lignage des rois de Jérusalem*)¹⁴.

Μία ξεχωριστή και, φυσικά, ιδιαίτερα σημαντική κατηγορία μαρτυριών αποτελούν τα επίσημα έγγραφα της εποχής. Σε όσα από τα έγγραφα αυτά έχουν περισωθεί, συνταγμένα βέβαια στη λατινική, την επίσημη γλώσσα της καγκελλαρίας, το όνομα του ηγεμόνα της Κύπρου παραδίδεται με τον λατινικό τύπο *Aymericus* ή *Aimericus*. Σε δίπλωμα που απολύθηκε από τον ίδιο τον ηγεμόνα της Κύπρου στις 29 Σεπτεμβρίου 1195 αναφέρεται χαρακτηριστικά: *...ego Aymericus de Lizinaco, Dei gratia dominus Cipri...*¹⁵. Σε νεότερο έγγραφο (*privilegium*) του ίδιου ηγεμόνα, της 1 Νοεμβρίου 1197, όταν πλέον είχε στεφθεί βασιλιάς της Κύπρου, απαντά η διατύπωση: *...ego Ayme-*

1. 'Ο.π., σελ. 12.

2. De Mas Latrie, *Histoire de l'île de Chypre...*, τόμ. Γ', Παρίσι 1855, *Documents et mémoires...*, *Première partie - Documents*, II, σελ. 591-597 (βλ. ιδιαίτερα στη σελ. 597).

3. *Chronique d'Ernoul et de Bernard le Trésorier publiée... par M. L. de Mas Latrie*, Παρίσι 1871, σελ. 173.

4. 'Ο.π., σελ. 60 (κριτικό υπόμνημα).

5. 'Ο.π., σελ. 287.

6. 'Ο.π., σελ. 253, 288.

7. 'Ο.π., σελ. 314.

8. 'Ο.π., σελ. 311, 316, 356, 357, 360.

9. 'Ο.π., σελ. 60.

10. 'Ο.π., σελ. 354.

11. 'Ο.π., σελ. 310, 311, 353, 356.

12. 'Ο.π., σελ. 60 (κριτικό υπόμνημα).— Επίσης σε κριτικό υπόμνημα απαντούν οι γραφές *Aynars*, *Bauneris* (σελ. 253) και *Hainmeris* (σελ. 60).

13. *Chroniques d'Amadi et de Strambaldi publiées par M. René de Mas Latrie*, *Seconde partie, Chronique de Strambaldi*, Παρίσι 1893, σελ. 17 (*Ugo de Lusignan, figliolo del re Charin*).

14. Βλ. L. de Mas Latrie, *Documents nouveaux servant de preuves à l'Histoire de l'île de Chypre sous le règne des princes de la Maison de Lusignan*, Παρίσι 1882, σελ. 386-390 (βλ. ιδιαίτερα στη σελ. 388).

15. Βλ. De Mas Latrie, *Histoire de l'île de Chypre...*, τόμ. Γ', σελ. 598-599 (και συγκεκριμένα στη σελ. 598).

*ricus, Dei gratia rex Cipri et Regni Jerosolymitani comestabulus...*¹. Αλλά και η μολύβδινη σφραγίδα, που, όπως μαρτυρείται, υπήρχε στο έγγραφο αυτό, έφερε την επιγραφή: *Aimericus rex Cipri*². Τον τύπο Aymericus παραδίδει και το δίπλωμα που απολύθηκε απο τη βασιλική καγκελλαρία της Κύπρου τον Οκτώβριο του 1198, όταν ο βασιλιάς της Κύπρου είχε ήδη στεφθεί και βασιλιάς της Ιερουσαλήμ. Στην τίτλωση (intitulatio) αυτού του πολύτιμου για το θέμα, όπως θα φανεί παρακάτω, εγγράφου αναφέρεται: *...ego Aymericus, per Dei gratiam Jerusalem Latinorum rex et rex Cypri...*³. Με το ίδιο όνομα αναφέρεται ο ηγεμόνας αυτός και στα επίσημα έγγραφα που έχουν απολυθεί απο άλλες σύγχρονες γραμματείες: ενδεικτικά αναφέρω τη βούλλα του πάπα Κελεστίνου Γ', της 13 Δεκεμβρίου 1196, προς τον (Λατίνο) αρχιεπίσκοπο της Λευκωσίας Αλανό (*...karissimo in Christo filio Aymerico, illustre rege Cypri...*)⁴ και το γράμμα του Ιννοκέντιου Γ', της 2 Δεκεμβρίου 1198, προς τον κόμη της Τρίπολης (*...Aimericum illustrem regem Cypri...*)⁵. Στην ίδια κατηγορία ανήκουν και τα έγγραφα του Τάγματος των Ιπποτών του Αγίου Ιωάννη της Ιερουσαλήμ, που προέρχονταν απο την Παλαιστίνη. Ένα μεγάλο σύνολο απο 387 έγγραφα, που καλύπτουν την περίοδο απο το 1107 έως το 1287 και που τα περισσότερα δεν σώζονται σήμερα, είναι γνωστό χάρη στην καταγραφή και τις περιλήψεις των εγγράφων που συνέταξε τον 18ο αιώνα ο Jean Raybaud, αρχειοφύλακας της μονής του Saint-Gilles στην Arles⁶. Στις περιλήψεις όσων απο τα έγγραφα αυτά αναφέρονται στον ηγεμόνα της Κύπρου, απαντά ο τύπος *Aymeri*⁷ και ανα μία περίπτωση οι τύποι *Aymeric*⁸ και *Aymery*⁹ που αποτελούν σαφείς μαρτυρίες του ονόματός-του.

Είναι απαραίτητο να τονιστεί, ότι στις περιπτώσεις των πηγών που αναφέρουν τον ηγεμόνα της Κύπρου με το όνομα *Aimery* (ανεξάρτητα απο τον τύπο του ονόματος που χρησιμοποιείται), το αντιδιαστέλλουν σαφέστατα προς

1. 'Ο.π., σελ. 606-607 και συγκεκριμένα στη σελ. 606.

2. Περιγραφή της σφραγίδας, που κρεμόταν με κόκκινη μεταξωτή μήρινθο (*vera bulla plumbea pendens cum filo serico rubeo*) βλ. ό.π., σελ. 607, σημ. 5.

3. Βλ. De Mas Latrie, *Histoire de l'île de Chypre...*, τόμ. Β', σελ. 24-25 και συγκεκριμένα στη σελ. 24.

4. Βλ. De Mas Latrie, *Histoire de l'île de Chypre...*, τόμ. Γ', σελ. 601-605 και συγκεκριμένα στη σελ. 601.

5. Βλ. σχετική αναφορά στο έργο του De Mas Latrie, *Histoire de l'île de Chypre...*, τόμ. Α', σελ. 146, σημ. 2.

6. J. Delaville Le Roulx, *Inventaire de pièces de Terre Sainte de l'Ordre de l'Hôpital*, *Revue de l'Orient Latin* 3 (1895), σελ. 36-106.

7. 'Ο.π., έγγραφα 107 (σελ. 59), 110 (σελ. 60), 165, 168 (σελ. 70), 182, 183, 186, 187 (σελ. 73) και 351 (σελ. 102).

8. 'Ο.π., έγγραφο 202 (σελ. 76).

9. 'Ο.π., έγγραφο 132, n° 4 (σελ. 64).

το όνομα Amaury. Με το όνομα αυτό αναφέρεται πάντοτε, τόσο στις σύγχρονες πηγές όσο και στη μεταγενέστερη χρονογραφία και την ιστοριογραφία, ο Αμάλριχος Α', βασιλιάς της Ιερουσαλήμ (1162-1174) και πεθερός του Aimerý. Ιδιαίτερα εντυπωσιακή είναι η αντιδιαστολή των δύο ονομάτων στα πρόσωπα των ηγεμόνων αυτών, όπως έχουν παρατεθεί στο δίπλωμα του Aimerý του Οκτωβρίου 1198, που αναφέρθηκε παραπάνω· στο έγγραφο αυτό ο Aimerý de Lusignan σημειώνεται ως *Aymericus*, ενώ ο πεθερός του Amaury Α' αναφέρεται ως *Amalricus* (...*Ego Aymericus, per Dei gratiam Jerusalem Latinorum rex nonus et rex Cypri, assensu et voluntate Ysabelis, uxoris mee, illustris quamdam (sic) regis Amalrici filia (sic)...* και παρακάτω ...*secundum scriptum in privilegio... regi (sic) Amalrici...* και ...*ego supradictus Aymericus...*)¹.

Επίσης, στη «Διαδοχή των Βασιλέων της Ιερουσαλήμ» απαντούν οι ακόλουθες αναφορές: *Après la mort du roy Bauduin (III), fu roy de Jherusalem Amaurin son frere (sic)...*² και *Après la mort de Henri, comte de Champanie, fu roy de Jherusalem Hemeri de Luzenyon, premier roy de Chipre...*³. Η διάκριση των δύο ονομάτων είναι σαφής και στις άλλες σύγχρονες ή λίγο μεταγενέστερες της εποχής πηγές. Στα έγγραφα των Ιωαννιτών, εκτός από τον ηγεμόνα της Κύπρου, αναφέρονται έξι ακόμη πρόσωπα με το όνομα Aimerý και παράλληλα δέκα διαφορετικά πρόσωπα με το όνομα Amaury. Ανάμεσα στα τελευταία περιλαμβάνεται και ο βασιλιάς της Ιερουσαλήμ Αμάλριχος Α'⁴. Ενδιαφέρον παρουσιάζει και η διάκριση των δύο παραπλήσιων ονομάτων στα πρόσωπα των δύο ευγενών του βασιλείου της Κύπρου που το 1228 τάχθηκαν με το μέρος του Γερμανού αυτοκράτορα Φριδερίχου Β', του Aimerý (*Haimeri, Haymeri*) *Barlais* και του Amaury (*Amaurri*) *de Bessan*, όπως παραδίδονται από τον Συνεχιστή II της χρονογραφίας του Γουλιέλμου του Τύριου⁵. Ας προστεθεί ακόμη, ότι δύο από τα παιδιά του βασιλιά της Κύπρου Ούγου Γ' (1267-1284) έφεραν αντίστοιχα τα ονόματα Amaury⁶ και

1. Βλ. De Mas Latrie, *Histoire de l'île de Chypre...*, τόμ. Β', σελ. 24.

2. De Mas Latrie, *Documents nouveaux...*, σελ. 387.

3. Ό.π., σελ. 388.

4. Βλ. τον πίνακα Β'.— Ιδιαίτερα σαφείς είναι οι περιπτώσεις, όπου απαντούν στο ίδιο έγγραφο και τα δύο ονόματα. Βλ. συγκεκριμένα Delaville Le Roulx, ό.π., έγγραφα 110 (σελ. 60), 132, n° 4 (σελ. 64), 181, 182 (σελ. 73).

5. Βλ. De Mas Latrie, *Histoire de l'île de Chypre...*, τόμ. Β', σελ. 17.

6. Κοντόσταυλος του βασιλείου της Ιερουσαλήμ, αυθέντης της Τύρου και κυβερνήτης της Κύπρου: *D. Aimericus, olim bone memorie Jerusalem et Cypri regis filius, dominus Tyri ac dicti regni Cypri gubernator et rector*. Βλ. De Mas Latrie, *Histoire de l'île de Chypre...*, τόμ. Β', σελ. 136.— Πρβλ. Hill, ό.π., σελ. 216-217 (βλ. και σελ. 182, σημ. 5) και 220-221.— Στα νομίσματα, που έκοψε ως κυβερνήτης της Κύπρου, αναγράφεται: *Amalricus gubernator Cipri* και *Amalricus Tirensis dominus, Cipri gubernator et re-*

*Aimery*¹. Ωστόσο και στις περιπτώσεις αυτές δεν έχει αποφευχθεί ολότελα απο τους μεταγενέστερους η σύγχυση ανάμεσα στα δύο ονόματα, που, όπως φαίνεται, απαντούν αρκετά συχνά στην περίοδο αυτή². Σύγχυση ανάμεσα στα δύο ονόματα παρατηρείται και σε αρκετές άλλες περιπτώσεις.

Σύμφωνα, λοιπόν, με τις μαρτυρίες των σύγχρονων πηγών, το όνομα του πρώτου Φράγκου βασιλιά της Κύπρου είναι αναμφισβήτητα *Aimery*. Είναι πολύ πιθανό, ότι ο τύπος *Aimeric(us)*, που απαντά στις πηγές, διαβάστηκε *Almeric(us)*, πράγμα που οδήγησε στη λαθεμένη γραφή του ονόματος *Almeric*. Αλλά επίσης δεν αποκλείεται, η γραφή αυτή να προέκυψε απο απλό lapsus calami του μεταγενέστερου γραφέα. Απο τον τύπο *Almeric* (με τη μετάθεση του *l* και την τροπή του *e* σε *a*) εύκολα προκύπτει ο τύπος *Amalric*, αρχαϊκός τύπος του ονόματος *Amaury*. Το βέβαιο είναι, ότι το όνομα αυτό με τις παραλλαγές των τύπων-του πέρασε στη μεταγενέστερη χρονογραφία και την ιστοριογραφία, που το υιοθέτησαν αναφέροντας με το όνομα *Amaury* τον ηγεμόνα και μετέπειτα βασιλιά της Κύπρου. Όπως ήταν επόμενο, ως βασιλιάς της Ιερουσαλήμ αναφέρεται στην ιστοριογραφία ως *Amaury II* (και στην ελληνική βιβλιογραφία αναφέρεται αντίστοιχα ως *Αμάλοιχος Β'* ή σπανιότερα *Αμαλάριχος Β'*). Είναι αξιοσημείωτο, ότι η ιστοριογραφία, παρά τη γνώση των πηγών, εξακολούθησε να εμμένει στη χρήση του ονόματος αυτού. Ιδιαίτερα χαρακτηριστική είναι η περίπτωση του L. de Mas Latrie, που, παρόλο ότι ο ίδιος χρησιμοποιεί και δημοσιεύει πηγές, δεν συμεριζεται ως προς το σημείο αυτό τις μαρτυρίες τους³. Αντίθετα, ο Άγγλος ιστορικός της Κύπρου sir George Hill χρησιμοποιεί στο έργο-του το όνομα *Aimery*⁴ και, αφού παρατηρεί ότι το όνομα του ηγεμόνα αυτού παραδίδεται στις πηγές ως *Aimericus*, το αντιδιαστέλλει προς το *Amalricus*⁵.

ctor. Βλ. G. Schlumberger, *Numismatique de l'Orient Latin*, Παρίσι 1878, σελ. 190-191.—Πρβλ. Hill, ό.π., σελ. 220, σημ. 2 (και σελ. 221).

1. Κοντόσταυλος του βασιλείου της Κύπρου [αναφέρεται και ως *Camerin(o)* ή *Hamerin*]: *D. Aymericus felicis recordationis serenissimi domini Jerusalem et Cypri regis filius et dicti regni conestabilis*. Βλ. De Mas Latrie, ό.π., σελ. 136 (και σημ. 7).—Πρβλ. Hill, ό.π., σελ. 218.

2. Πρβλ. Jean Longnon, *Les compagnons de Villehardouin*, Γενεύη 1978, σελ. 106, (*Aimery de Villeray*) και σελ. 192 (*Maître Amaury, prénôt d'Arras*). Βλ. και τον πίνακα Β'.

3. Εξάιρεση αποτελεί η περίπτωση του Du Cange, που παραδίδει εναλλακτικά και τα δύο ονόματα *Aimery* και *Amaury*. Βλ. Ch. du Cange, *Les familles d'outre-mer, publiées par M. E.-G. Rey*, Παρίσι 1869, ιδιαίτερα στις σελ. 53-57, 498, 620, 631, 914.

4. Βλ. Hill, ό.π., σελ. 32 [βλ. και σημ. 3, όπου παρατηρεί, ότι μέχρι τελευταίαι οι νεότεροι ιστορικοί ανέφεραν τον *Aimery* (*Aimericus*) ως *Amaury II* (*Amalricus*)] και σελ. 42 κ.π.—Βέβαια, πρέπει να σημειωθεί, ότι ο Hill δεν αγνοεί την περίπτωση του Du Cange.

5. Ό.π., σελ. 45, σημ. 1.

Έπειτα απο όσα εκτέθηκαν, είναι φανερό, ότι η σύγχρονη ιστοριογραφία θα πρέπει να αποδώσει στον πρώτο Φράγκο βασιλιά της Κύπρου και ένατο βασιλιά της Ιερουσαλήμ Aimery de Lusignan το πραγματικό-του όνομα. Για την απόδοση του ονόματος αυτού στα ελληνικά, οι γραφές *Αιμερύ* (*Aimery*) και *Αιμέριχος* (*Aimericus*) φαίνονται ορθές.

Π Ι Ν Α Κ Α Σ Α'

Τύποι των ονομάτων με τα οποία ο Aimery de Lusignan αναφέρεται στις πηγές.

<i>Aimericus</i>	Σφραγίδα (Privilegium 1197), Γράμμα Ιννοκεντίου Γ' (1198)
<i>Aimмери</i>	Ernoul-Bernard le Trésorier
<i>Almaric</i>	E. de Lusignan (1580)
<i>Almaricus</i>	Sanuto Torsello
<i>Almeric</i>	E. de Lusignan (1580)
<i>Alméric</i>	Jauna
<i>Almerich</i>	Reinhard
<i>Almerico</i>	Amadi, Bustron, <i>Chorograffia</i> , Giblet (Μπολόνια 1647)
<i>Αιμερίγος</i>	Κυπριανός
<i>Αιμερίκος</i>	Κυπριανός
<i>Amalrico</i>	<i>Ristretto</i> (= Reinhard)
<i>Αμαρήν</i>	Μαχαιράς
<i>Amaulry</i>	E. de Lusignan (1579)
<i>Amaury</i>	E. de Lusignan (1579), Giblet (Παρίσι 1732)
<i>Aymeri</i>	Αρχείο Ιωαννιτών (= Raybaud)
<i>Aymeric</i>	Αρχείο Ιωαννιτών (= Raybaud)
<i>Aymericus</i>	Διπλώματα 1195 και 1198, Βούλλα Κελεστίνου Γ' (1196)
<i>Aymeris</i>	Ernoul-Bernard le Trésorier
<i>Aymery</i>	Αρχείο Ιωαννιτών (= Raybaud)
<i>Aynars</i>	Ernoul-Bernard le Trésorier
<i>Bauneris</i>	Ernoul-Bernard le Trésorier
<i>Charin</i>	Strambaldi
<i>Haimeri</i>	Ernoul-Bernard le Trésorier, Συνεχιστής Γουλιέλμου Τύριου II
<i>Haimericus</i>	Jacques de Vitry
<i>Haimeris</i>	Ernoul-Bernard le Trésorier
<i>Haimერი</i>	Ernoul-Bernard le Trésorier
<i>Haimmeris</i>	Ernoul-Bernard le Trésorier

<i>Hainmeris</i>	Ernoul-Bernard le Trésorier
<i>Hammeris</i>	Ernoul-Bernard le Trésorier
<i>Haymeri</i>	Ernoul-Bernard le Trésorier, Eracles, Συνεχιστής Γουλιέλμου Τύριου II
<i>Haymeris</i>	Ernoul-Bernard le Trésorier, Eracles, Συνεχιστής Γουλιέλμου Τύριου II
<i>Heimer</i>	<i>Eracles</i>
<i>Hemeri</i>	<i>Lignage de rois de Jérusalem, Eracles</i>
<i>Heymeri</i>	<i>Lignages d'Outremer, Eracles</i> , Συνεχιστής Γουλιέλμου Τύριου II, III
<i>Heymeris</i>	<i>Eracles</i> , Συνεχιστής Γουλιέλμου Τύριου III
<i>Hommeris</i>	Ernoul-Bernard le Trésorier

Π Ι Ν Α Κ Α Σ Β'

AIMERY-AMAURY

Ομώνυμα πρόσωπα που δρουν στη Λατινική Ανατολή (12ος-13ος αι.). Ο πίνακας είναι, φυσικά, ενδεικτικός και δεν εξαντλεί το αντικείμενο. Για τη σύνταξη του πίνακα αυτού, πέρα από τη λοιπή βιβλιογραφία του άρθρου, χρησιμοποιήθηκε επίσης το δημοσίευμα του J. L. L a M o n t e, *A Register of the Cartulary of the Cathedral of Santa Sophia of Nicosia*, Byzantion 5 (1929-1930), σελ. 439-522.

I. AIMERY

Aimery, επίσκοπος Ραφανεών (*Raphanie*)

Aimery, επίσκοπος Τρίπολης

Aimery, ηγούμενος της μονής του Όρους των Ελαιών (*Mont-Olivet*)

Aimery, κόμης της Τρίπολης

Aimery, Μέγας Μάγιστρος του Τάγματος των Ναϊτών

Aimery, πατριάρχης Αντιόχειας

Aimery (*Camerin*) Barlais (α), επίτροπος του αυτοκράτορα Φριδερίκου Β' στην Κύπρο

Aimery Barlais (β), γιος του προηγούμενου (;), σύζυγος της Agnès de Margat

Aimery de Bes(s)an

Aimery de Lusignan (α), βασιλιάς της Κύπρου και της Ιερουσαλήμ

Aimery (*Camerin*, *Hamerin*) de Lusignan (β), γιος του Ούγου Γ', κοντόσταυλος του βασιλείου της Κύπρου

Aimery (*Chamerin*, *Hamerin*) de Mi(l)mars, γιος του Ραϋμόνδου

Aimery (= Amaury) de Mimars, γιος του Ούγου, βλ. Amaury
 Aimery (= Baudouin) de Mirabel
 Aimery de Pax, καστελλάνος του Margat
 Aimery de Rivet(h) (α), σινισκάλκος της Κύπρου
 Aimery de Rivet(h) (β), γιος του Ιάκωβου
 Aimery de Villeray
 Aimery d'Ibelin, γιος του Guy

II. AMAURY

Amaury, αδελφός του Estienne Daillant
 Amaury, βασιλιάς της Ιερουσαλήμ (Αμάριχος Α')
 Amaury, γιος του Geoffroy Boucher
 Amaury, διοικητής της Αντιόχειας
 Amaury, επίσκοπος της Sagette
 Amaury, maître, prévôt d'Arras
 Amaury, πατριάρχης της Ιερουσαλήμ
 Amaury, υποκόμης της Νεάπολης
 Amaury (= Aimery), Barlais, σύζυγος της Agnès de Margat, βλ. Aimery
 Amaury (de) Barlais, γιος του Aimery (β), αυθέντης της Arrabe
 Amaury de Bernet, γαμβρός του Ούγου de Gible
 Amaury de Bessan (Bethsan) (α), επίτροπος του αυτοκράτορα Φριδερίκου Β' στην Κύπρο
 Amaury de Bessan (β), μετέπειτα αυθέντης του Tricari(co) στην Απουλία, ίσως το ίδιο πρόσωπο με τον προηγούμενο
 Amaury de Bessan (γ), γιος του Grémont, ίσως το ίδιο πρόσωπο με τον επόμενο
 Amaury de Bessan (δ), αδελφός του Baudouin
 Amaury de Bessan (ε), γιος του Gautier
 Amaury de Brie, γιος του Ιωάννη de Brie Β'
 Amaury de Flamenc
 Amaury de Gible (α), γιος του Rainier
 Amaury de Gible (β), γιος του Γουλιέλμου
 Amaury de la Remelle, υποκόμης της Λευκωσίας
 Amaury de Lusignan (α), γιος του βασιλιά Aimery και της Ισαβέλλας
 Amaury de Lusignan (β), γιος του Ούγου Γ', κοντόσταυλος του βασιλείου της Ιερουσαλήμ, αυθέντης της Τύρου και κυβερνήτης της Κύπρου
 Amaury de Margat (= de Thorote), γιος του Renaud le Mazoir Β'
 Amaury de Mimars (α), γιος του Ούγου
 Amaury de Mimars (β), γιος του Baudouin, κληρικός

Amaury de Montfort, γιος του αυθέντη του Toron Humfroi de Montfort
και της Eschive d'Ibelin

Amaury de Saint-Bertin, υποτελής του αυθέντη της Καισάρειας Ιωάννη
Aleman

Amaury de Thorot(e), γιος του Γουλιέλμου (;)

Amaury le Berner, γιος του Γουλιέλμου, εγγονός του Amaury de Margat

Amaury (*Almary*) Salaman (Saleman), υποτελής του ηγεμόνα της Αντιό-
χειας Βοημούνδου Δ΄

N. Γ. ΜΟΣΧΟΝΑΣ

